

D E C I Z I E

28 mai 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,
judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva, Ion Druță
Iuliana Oprea, Valentina Clevadi

examinînd recursul declarat de către Borș Marina prin intermediul reprezentantului Enachi Vitalie, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Pleșca Mihail și Pleșca Simion împotriva Marinei Borș, intervenient principal Pleșca Grigore, intervenient accesoriu notarul privat Untura Alexandru cu privire la declararea nulității testamentului, declararea ca succesor nedemn și partajarea averii succesorale,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2013 prin care a fost admis apelul declarat de Pleșca Mihail și Pleșca Simion, s-a casat hotărîrea Judecătorei Cimișlia din 21 decembrie 2012, fiind emisă o nouă hotărîre de admitere a acțiunii,

c o n s t a t ă

La 03 aprilie 2008, Pleșca Mihail și Pleșca Simion au depus cerere de chemare în judecată împotriva Marinei Borș, intervenient accesoriu notarul privat Untura Alexandru cu privire la declararea nulității testamentului, declararea ca succesor nedemn și partajarea averii succesorale.

În motivarea acțiunii s-a indicat că, în luna martie 2008 s-au adresat notarului privat Untura Alexandru cu cerere de acceptare a succesiunii după decesul tatălui Pleșca Lazăr, decedat la 10 octombrie 2007, însă notarul a refuzat primirea cererii din motiv că Pleșca Lazăr la 18 septembrie 2009 a testat cota de teren surorii lor Borș Marina.

Susțin că testamentul din numele lui Pleșca Lazăr a fost întocmit în lipsa consimțământului testatorului, prin dol, de către o persoană care nu putea să conștientizeze și să dirijeze acțiunile sale, deoarece testatorul era grav bolnav și nu se putea deplasa la biroul notarului.

La fel menționează că testatorul Pleșca Lazăr era cîrturar și nu era necesitatea ca testamentul să fie semnat de către Pîvulescu Lidia.

Consideră că, în temeiul art. 199, 225 și 228 Cod civil testamentul din 18 octombrie 2007 este nul.

Solicită, declararea nulității testamentului din 18 septembrie 2007 prin care Pleșca Lazăr, anul nașterii 16 iulie 1927, a testat Marinei Borș cota de teren situată pe teritoriul Primăriei Albița, raionul Cimișlia (f.d.3-4 Vol.I).

Prin încheierea Judecătoriei Cimișlia din 09 decembrie 2008 a fost atras în proces în calitate de intervenient principal Pleșca Grigore (f.d.66 Vol.I).

Prin cererile de concretizare a cerințelor reclamanții Pleșca Mihail și Pleșca Simion și intervenientul principal Pleșca Grigore au solicitat:

declararea nulității testamentului din 18 septembrie 2007 prin care Pleșca Lazăr, anul nașterii 16 iulie 1927, a testat Marinei Borș cota de teren situată pe teritoriul Primăriei Albița, raionul Cimișlia;

declararea Marinei Borș ca succesor nedemn a averii defunctului Pleșca Lazăr, decedat la 10 octombrie 2007;

partajarea averii succesore - cota de teren situată pe teritoriul Primăriei Albița, raionul Cimișlia între moștenitorii legali Pleșca Mihail, Pleșca Simion și Pleșca Grigore (f.d.102, 105 Vol.I).

Prin hotărîrea Judecătoriei Cimișlia din 21 decembrie 2013 acțiunea lui Pleșca Mihail și Pleșca Simion împotriva Marinei Borș, intervenient principal Pleșca Grigore, intervenient accesoriu notarul privat Untura Alexandru cu privire la declararea nulității testamentului, declararea ca succesor nedemn și partajarea averii succesore, a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2013 a fost admis apelul declarat de către Pleșca Mihail și Pleșca Simion, s-a casat hotărîrea Judecătoriei Cimișlia din 21 decembrie 2013, fiind emisă o nouă hotărîre de admitere a acțiunii. S-a declarat nul testamentul nr.4981 din 18 septembrie 2007, înregistrat și autentificat de notarul privat Untură Alexandru. S-a declarat Borș Marina ca succesor nedemn, cu decăderea din dreptul la succesiune a averii defunctului Pleșca Lazăr. S-a partajat cota de teren între moștenitorii Pleșca Mihail, Pleșca Simion și Pleșca Grigore în cote-părți legale , a cite 1/3 cotă-parte fiecăruia.

La 27 ianuarie 2014 Borș Marina prin intermediul reprezentantului Enachi Vitalie a declarat recurs, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărîrii primei instanțe.

În susținerea recursului s-a indicat că, instanța de apel a încălcat normele de drept procedural și nu s-a expus asupra respectării de către intimați a termenului de declarare a cererii de apel din 05 martie 2013, după 74 de zile de la data pronunțării hotărîrii primei instanțe. La fel a invocat că, intimații nu au solicitat repunerea în termen, cu prezentarea probelor în acest sens.

De asemenea indică că instanța de apel a interpretat și aplicat eronat normele de drept material, apreciind arbitrar probele din dosar, iar erorile comise duc la încălcarea drepturilor și libertăților sale în calitate de moștenitor testamentar.

În conformitate cu art. 434 al. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele cauzei atestă că copia deciziei motivate a instanței de apel a fost expediată părților de către Curtea de Apel Chișinău și recepționată de către recurent la 11 februarie 2013. Astfel, recursul se consideră depus în termen.

Judecând recursul declarat de către Borș Marina prin intermediul reprezentantului Enachi Vitalie împotriva deciziei date în apel, în limitele invocate în recurs și în baza referințelor depuse de către intimatul Pleșca Mihail, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2013 cu restituirea pricinii la rejudecare în instanța de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina pentru rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 362 alin. (1) CPC, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării hotărârii dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Instanța de recurs constată că, reclamanții Pleșca Mihail și Pleșca Simion s-au adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Marinei Borș, intervenient principal Pleșca Grigore, intervenient accesoriu notarul privat Untura Alexandru, prin care au solicitat declararea nulității testamentului din 18 septembrie 2007 prin care Pleșca Lazăr, anul nașterii 16 iulie 1927, a testat Marinei Borș cota de teren situată pe teritoriul Primăriei Albița, raionul Cimișlia; declararea Marinei Borș ca succesor nedemn a averii defunctului Pleșca Lazăr, decedat la 10 octombrie 2007; partajarea averii succesoriale - cota de teren situată pe teritoriul Primăriei Albița, raionul Cimișlia între moștenitorii legali Pleșca Mihail, Pleșca Simion și Pleșca Grigore.

Prin hotărârea Judecătoriei Cimișlia din 21 decembrie 2012 acțiunea lui Pleșca Mihail și Pleșca Simion împotriva Marinei Borș, intervenient principal Pleșca Grigore, intervenient accesoriu notarul privat Untura Alexandru cu privire la declararea nulității testamentului, declararea ca succesor nedemn și partajarea averii succesoriale a fost respinsă.

La 05 martie 2013, Pleșca Mihail și Pleșca Simion au declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Din materialele dosarului rezultă că, intimata Borș Marina la examinarea pricinii în ordine de apel prin referința depusă a invocat tardivitatea cererii de apel și anume

încălcarea termenului de depunere a apelului indicînd că apelanții Pleșca Mihail și Pleșca Simion au declarat apel după 74 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărîrii instanței de fond, însă instanța de apel judecînd apelul declarat de Pleșca Mihail și Pleșca Simion, contrar prevederilor legale, nu s-a expus în privința respectării de către apelant a termenului de depunere a apelului, nemotivînd decizia în acest sens și fiind examinat la 24 octombrie 2013, apelul a fost admis.

În acest context, instanța de recurs invocă jurisprudența CEDO care statuează că „*omisiunea instanțelor judecătorești de a motiva refuzul de a accepta o obiecție potrivit căreia acțiunea era tardivă constituie o violare a articolul 6 § 1 al Convenției*” (hotărîrea din 14.02.2007 pe cauza Melnic c. Moldovei, cererea nr.6923/03, § 37).

Așadar, Curtea de Apel Chișinău a examinat fondul cauzei, dar nu a dat importanță normelor procedurale prevăzute de legiuitor, care indică expres pe de o parte cerințele ce urmează a fi respectate la depunerea cererii de apel de către apelant, iar pe de altă parte acțiunile ce urmau a fi îndeplinite de către instanța de judecată pentru o bună și eficientă examinare a cauzei.

De asemenea Colegiul menționează că conform art. 271 Cod civil, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă pînă la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.

Conform art.1438 din Codul civil, acțiunea de declarare a persoanei ca succesor nedemn trebuie să fie înaintată de persoana interesată în termen de un an din data deschiderii succesiunii.

Din materialele dosarului rezultă că intimata-pîrîta Borș Marina atît în cadrul dezbaterilor judiciare în primă instanță (f.d. 115), cît și în instanța de apel a invocat tardivitatea acțiunii și anume încălcarea termenului de prescripție la înaintarea pretenției privind declararea Marinei Borș ca succesor nedemn a averii defunctului Pleșca Lazăr, decedat la 10 octombrie 2007, însă instanța de apel examinînd pricina în fond, contrar prevederilor legale, nu s-au expus asupra prescripției.

În astfel de circumstanțe, pornind de la situația de fapt raportată la normele de drept material enunțate, instanța de recurs concluzionează că a fost încălcat dreptul părților la un proces echitabil, prevăzut de art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

Or, principiul procesului echitabil reclamă ca hotărîrea să fie motivată, justițiabilul avînd posibilitate să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevede o cale de atac împotriva acestei hotărîri, lipsa motivării unei decizii judiciare punînd în pericol dreptul la un proces echitabil (Kaufman contra Belgiei, 1986).

Prin urmare, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărîre.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6 par. 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale (Hiro Balani contra Spaniei, 1994).

Din cele expuse, Colegiul consideră că instanța de apel nu a aplicat corect normele material și procedurale, iar aceste erori nu pot fi corectate de instanța de recurs.

Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a restitui pricina spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminînd pricina să emită o hotărîre legală și întemeiată, respectînd dreptul părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. art. 445 alin.(1) lit.c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Borș Marina prin intermediul reprezentantului Enachi Vitalie.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2013, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Pleșca Mihail și Pleșca Simion împotriva Marinei Borș, intervenient principal Pleșca Grigore, intervenient accesoriu notarul privat Untura Alexandru cu privire la declararea nulității testamentului, declararea ca succesor nedemn și partajarea averii succesoriale, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Sîrcu Iulia

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Ion Druță

Iuliana Oprea

Valentina Clevadi